

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра іноземних мов факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ООК 13 «ПОРІВНЯЛЬНА ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ»

ОПП «Філологія»

Рівень вищої освіти: I (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Порівняльна граматики англійської та української мов» є обов'язковою для вивчення ОПШ «Філологія». Вивчається впродовж 1 - 2-го семестрів на кафедрі іноземних мов.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна граматики англійської та української мов» полягає в ознайомленні курсантів з особливостями порівняльної граматики на основі систематизації знань та вмінь з практичної граматики, з проблемами, які існують в сучасній українській та англійській мовах; навчанні сучасним методам граматичного аналізу, вивченні загальної характеристики побудови сучасної англійської та української мов й основних понять морфології, інформуванні про проблеми частин мови і функціонального синтаксису.

Завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні теоретичних основ англійської граматики, систематизації знань та вмінь з практичної граматики, системному зіставленні та порівнянні лінгвістичних явищ англійської та української мов. Курс викладається англійською мовою. У процесі досягнення навчальної мети дисципліни передбачається комплексна реалізація виховних і освітніх цілей.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти **програмних результатів** навчання, які передбачають здатність демонструвати знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання його складових, а саме:

А) загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Б) спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення курсантами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН-3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН-10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН-12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН-16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН-19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ПРН-24. Визначати основні розбіжності між морфологічними та синтаксичними явищами англійської та української мов; давати загальну характеристику частин мови в англійській та українській мовах; будувати морфологічну парадигму граматичних категорії у порівнюваних мовах; робити порівняльний аналіз речень обох мов.

Досягнення програмних результатів навчання передбачає здатність демонструвати знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання його складових.

ПРН 3 Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

Знання: визначити основні принципи самоосвіти: неперервність, цілеспрямованість, єдність загальної та професійної культур, взаємозв'язок і наступність, доступність, випереджальний характер, перманентність переходу від нижнього рівня до вищого тощо.

Розуміння: передбачити шляхи власної самореалізації, підвищення культурного, освітнього, професійного та наукового рівнів, отримання задоволення і насолоди.

Застосовування: добирати раціональні форми і засоби засвоєння та збереження інформації; поступове освоєння методів дослідницької та експериментальної діяльності; демонструвати вміння і навички самостійно набувати актуальні знання і трансформувати їх у практичну діяльність.

Аналіз: аналізувати результати індивідуального досвіду роботи над науково-дослідною проблемою формування висновків і пропозицій.

Синтез: працювати з літературними джерелами: робити виписки, складати конспект, тези прочитаного, розгорнутий план або анотації.

Оцінювання: бути здатним до саморефлексії, самооцінки, самоідентифікації.

ПРН-7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

Знання: знати типологію локатива у структурі речення: особливості реченневого моделювання.

Розуміння: описувати основні поняття морфології і синтаксису.

Застосовування: застосовувати сучасні методи граматичного аналізу.

Аналіз: порівнювати загальні особливості аналітичних і синтетичних мов.

Синтез: визначити граматичні категорії.

Оцінювання: виконувати граматичний аналіз речень.

ПРН-10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

Знання: знати загальну характеристику граматичної будови англійської мови в порівнянні з українською.

Розуміння: обирати адекватні мовні засоби для реалізації певної комунікативної мети.

Застосовування: використовувати вивчений матеріал у перекладі та реферуванні статей з англійської мови на українську та навпаки .

Аналіз: виділяти основні компоненти певного типу дискурсу.

Синтез: характеризувати мовні особливості різних типів дискурсу.

Оцінювання: оцінювати важливість набутих знань, умінь та навичок у здійсненні усного та письмового перекладу.

ПРН-12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Знання: визначати основні поняття структури англійської та української мов на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях.

Розуміння: розуміти теорію типологічних понять, пояснювати різницю між ізоморфними та аломорфними рисами двох мов.

Застосовування: застосовувати вивчений матеріал в процесі усного та письмового перекладу текстів різних стилів та жанрів.

Аналіз: аналізувати граматичні явища та особливості граматичних трансформацій, визначати особливості іноземних творів різних стилів та жанрів.

Синтезування: встановити зв'язок та розбіжності синтаксичної будови речення в англійській та українській мовах.

Оцінювання: оцінювати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють, оперувати граматичними структурами в процесі читання, письма, аудіювання, мовлення.

ПРН-16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Знання: називати поняття, які стосуються професійної діяльності; скласти список синонімічних термінів та застосовувати їх у професійній діяльності; визначати значення незнайомих слів за контекстом або словотворчими елементами.

Розуміння: сприймати на слух інформаційні повідомлення з професійних тем; будувати монологічне і діалогічне висловлювання згідно норм англійської мови та відповідних мовних реєстрів.

Застосування: застосовувати вміння та навички ведення професійної комунікації англійською мовою; організовувати ефективну міжкультурну комунікацію, чітко реагуючи на почуте інформаційне повідомлення.

Аналіз: розрізняти граматичні категорії англійської мови.

Синтез: упорядковувати та логічно поєднати власні ідеї в процесі здійснення професійної комунікації; формулювати та узагальнювати висновки в процесі міжкультурної комунікації.

Оцінювання: співставляти та робити висновки на основі отриманої інформації в процесі здійснення граматичного аналізу тексту; співставити та порівняти граматичні конструкції англійської й української мов.

ПРН-19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Знання: називати базові поняття з теорії і практики граматики англійської мови; виділяти стилістичні засоби та будувати їхню класифікацію; знати природу граматичного значення та основні теорії значення.

Розуміння: виділяти рівні мовних структур, їхні одиниці, категорії, системні відношення.

Застосування: застосовувати набуті навички лінгвістичного мислення на інших дисциплінах мовознавчого циклу.

Аналіз: встановлювати логічні взаємозв'язки між темами та дисциплінами.

Синтез: класифікувати, поєднувати, узагальнювати вивчений матеріал, робити самостійні висновки

Оцінювання: формулювати ціннісні судження про наукові й прикладні дослідження у галузі філології.

ПРН-24. Визначати основні розбіжності між морфологічними та синтаксичними явищами англійської та української мов; давати загальну характеристику частин мови в англійській та українській мовах; будувати морфологічну парадигму граматичних категорій у порівнюваних мовах; робити порівняльний аналіз речень обох мов.

Знання: володіти знаннями щодо особливостей морфологічної і синтаксичної структур англійської та української мови.

Розуміння: ідентифікувати частини мов в українській та англійській мові, розуміти схему побудови граматичних категорій у порівнюваних мовах.

Застосування: використовувати знання щодо морфологічної та синтаксичної різниці в англійській та українській мовах під час усного та письмового перекладу.

Аналіз: класифікувати частини мови, граматичні категорії, морфологічні та синтаксичні явища у мовах, вміти робити порівняльний аналіз речень обох мов.

Синтез: синтезувати знання мовних норм та вміння використовувати різні мовні засоби під час професійної діяльності.

Оцінювання: оцінювати доцільність застосування граматичних форм іменників, прикметників, дієслів, числівників, сполучників в українській та англійській мовах.

ВИКЛАДАЧ:

кандидат педагогічних наук, доцент Майя Карпушина, e-mail: m.karpushyna@gmail.com

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Вступ до мовознавства, Практичний курс основної іноземної мови, Українська мова за професійним спрямуванням.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри іноземних мов. Інтерактивна лінгвістична лабораторія (142). Програмне забезпечення: Nibelung Digital Language Laboratory, Lain.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин																Форми підсумкового контролю						
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота										Індивідуальна робота						Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік	
					лекції	групові заняття	групові вправи	практичні заняття	лабораторні заняття	семінари	рольові ігри	контрольна робота	індивідуальні заняття	модульний контроль	підсумковий контроль	Усього	реферат	конспект з теми	виконання вправ	розрахункове завдання					курсова робота
за денною формою навчання																									
1	1	3	90	50	4			44		2					14			14				26			
	2	3	90	50	10			30		2	2			6	16			16				24	+		
Усього за дисципліну		6	180	100	14			74		4	2			6	30			30				50	+		

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи контролю
Загальні компетентності		
ЗК-3	Здатність усно й письмово спілкуватися українською мовою як державною в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійній діяльності.	МК2; МК3; МК4.
ЗК-06	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	МК2; МК3; МК4.
ЗК-10	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	МК2; МК3; МК4.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
ФК-06	Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.	МК2; МК3; МК4.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЬ РІВНЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ КУРСАНТАМИ

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-03	Організувати процес свого навчання й самоосвіти.	МН 3.3; МН 3.7; МН4.1; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.
ПРН-07	Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	МН1.3; МН 1.5; МН1.7; МН 2.1; МН2.2; МН2.3; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.

Шифр	Компетентність	Методи навчання	Оцінювання
ПРН-10	Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	МН1.3; МН 1.5; МН1.7; МН 2.1; МН2.2; МН2.3; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.
ПРН-12	Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.	МН1.3; МН 1.5; МН1.7; МН 2.1; МН2.2; МН2.3; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.
ПРН-16	Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	МН1.3; МН 1.5; МН1.7; МН 2.1; МН2.2; МН2.3; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.
ПРН-19	Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.	МН1.3; МН 1.5; МН1.7; МН 2.1; МН2.2; МН2.3; МН4.2; МН 4.3; МН4.4	МК2; МК3; МК4.
ПРН-24	Визначати основні розбіжності між морфологічними та синтаксичними явищами англійської та української мов; давати загальну характеристику частин мови в англійській та українській мовах; будувати морфологічну парадигму граматичних категорії у порівнюваних мовах; робити порівняльний аналіз речень обох мов.	МН 1.3; МН 2.2; МН 2.3; МН 3.2; МН 3.4; МН 3.5; МН 3.6; МН 3.7; МН 4.4	МК2; МК3; МК4.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

№ теми	Найменування тем	Кількість годин	Номери, вид занять та кількість годин											Місяць і	Номери тем, занять та кількість годин	Кількість годин
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	...			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Предмет порівняльної граматики	2	Л2											09	1/1Л(2); 2/1Л(2); 2/2Сз(2); 3/1Пр(2); 3/2Пр(2); 3/3Пр(2); 3/4Пр(2)	14
2	Морфологія	4	Л2	Сз 2										10	3/5Пр(2); 3/6Пр(2); 3/7Пр(2); 3/8Пр(2); 3/9Пр(2); 3/10Пр(2)	12
3	Частини мови	56	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Л2	11	3/11Пр(2); 3/12Пр(2); 3/13Пр(2); 3/14Пр(2); 3/15Пр(2); 3/16Пр(2)	12
4	Синтаксис	32	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Пр	Сз 2	12	3/17Пр(2); 3/18Пр(2); 3/19Пр(2); 3/20Пр(2); 3/21Пр(2); 3/22Пр(2)	12
	Екзамен	6												01	3/23Пр(2); 3/24Пр(2); 3/25Пр(2); 3/26Л(2);	8
														02	3/27Л(2); 3/28Л(2); 4/1Пр(2)	6
														03	4/2Пр(2); 4/3Пр(2); 4/4Пр(2)	6
														04	4/5Пр(2); 4/6Пр(2); 4/7Пр(2)	6
														05	4/8Пр(2); 4/9Пр(2); 4/10Пр(2); 4/11Пр(2)	8
														06	4/12Пр(2); 4/13Л(2); 4/14Л(2); 4/15Сз(2)	8

														07	4/16Кр(2) Е6	8
	Всього	100														100

Умовні позначення:

Практичне Пр

Лекція Л

Екзамен - Е

Семінарське заняття Сз

Заняття, що обов'язкове для оцінювання 4/15 Сз(2)

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ заняття	Види навчальних занять	Кількість годин	Найменування теми і навчальні питання	Література
1	2	3	4	5	6
І семестр					
1			4	Предмет порівняльної граматики	
1	1	лекція	2	Предмет граматики 1.Предмет граматики і її розділи. 2.Грамматичне значення. Синтетичні й аналітичні способи вираження граматичних значень. 3.Грамматичні категорії	[9.2.1; 9.3.1; 9.3.2; 9.3.6]
		самостійна робота	2	Основні одиниці граматичної будови мови 1.Вивчення метамови лінгвістики. 2.Грамматична опозиція і граматична категорія.	[9.2.1]
2			8	Морфологія	
2	1	лекція	2	Морфема і словоформа 1. Предмет вивчення морфології. 2. Поняття морфеми, їхні види. Аломорф. 3.Грамматична форма слова. Морфологічний розбір слова.	[9.2.1; 9.3.2]
	2	семінар	2	Предмет порівняльної граматики і її складові 1.Предмет граматики і її розділи. 2.Грамматичне значення і граматична категорія. 3.Предмет морфології і види морфем. 4.Словотвір і морфологічний розбір слова.	[9.2.1; 9.3.1; 9.3.2; 9.3.6]
		самостійна робота	2	Словотворення в англійській та українській мовах 1.Синтетична та аналітична форма слова. 2.Афіксальний спосіб словотворення.	[9.2.1; 9.3.3]
		самостійна робота		Види морфем 1.Вивчення правил. 2.Виконання вправ.	[9.2.1; 9.3.3; 9.3.6]
3			96	Частини мови	

3	1	практичне	2	Іменник. Число іменників. 1.Класифікація іменників. Виконання вправ. 2.Число іменників. Singularia tantum й pluralia tantum. Виконання вправ. 3. Злічувані й незлічувані іменники. Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5]
3	2	практичне	2	Іменник. Відмінок і рід іменників 1.Граматична категорія відмінка іменника. Виконання вправ. 2.Граматична категорія роду іменника. Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5]
3		самостійна робота	2	Проблема класифікації частин мови 1.Теоретичні питання щодо класифікації слів в англійській мові. 2. Класи повнозначних та неповнозначних частин мови в англійській та українській мовах.	[9.2.1; 9.3.1; 9.3.6]
3	3	практичне	2	Іменник: правила вживання артиклю 1.Вживання артиклів із загальними іменниками. 2.Нульовий артикль. 3. Виконання вправ.	[9.1.1; 9.2.2]
3	4	практичне	2	Особливі випадки вживання артиклю 1.Вживання артиклю з іменниками власних назв. 2.Артикль в іменникових словосполученнях. 3.Виконання вправ	[9.1.1; 9.2.2]
3		самостійна робота	2	Іменник 1.Категорія відмінку. 2.Категорія числа.	[10.9]
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2]
3	5	практичне	2	Прикметник 1.Класифікація прикметників, їхні функції. 2.Сталі сполучення прикметників з прийменниками. 3.Виконання вправ.	[9.2.2]
3	6	практичне	2	Ступені порівняння прикметників 1.Порядок вживання прикметників в іменниковій фразі.	[9.2.2; 9.3.5]

				2.Утворення ступенів порівняння прикметників. 3.Виконання вправ.	
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.7]
3		самостійна робота	2	Повнозначні частини мови: прикметник 1.Граматичні категорії прикметника в англійській та українській мовах. 2.Сполучення прикметників з іменниками.	[10.2]
3	7	практичне	2	Прислівник 1.Класифікація прислівників. Його місце у реченні. 2.Ступені порівняння прислівників. 3.Виконання вправ	[9.2.2; 9.3.5]
		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2]
3		самостійна робота	2	Особливості дробових чисел 1.Вивчення правил 2.Виконання вправ	[9.2.2]
3	8	практичне	2	Займенник 1.Значення і граматичні ознаки займенника 2.Класифікація займенників. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 10.15]
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2]
3	9	практичне	2	Числівник 1.Прості, складні і складені числівники. 2.Класифікація числівників. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 10.10]
3	10	практичне	2	Числівник 1.Показники множини (a few, many, a little, much, any, all, both, each, every, etc.) та розподілу (all, all of, whole, the whole of, etc/). 2.Показники емоційного забарвлення (such, so, too, enough). 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5; 10.10]
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2; 9.3.5; 10.10]

3	11	практичне	2	Прийменник 1.Класифікація прийменників. 2.Особливості вживання прийменників. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5]
3		самостійна робота	2	Службові частини мови: вигук 1.Способи вираження емоцій засоби вигуків. 2.Вигуки для вираження обурення, подиву, наказу, злості, радості, тощо.	[10.8]
3	12	практичне	2	Дієслово 1.Дієслово і їхні типи (сміслові й допоміжні). 2.Правильні й неправильні дієслова. 3.Перехідні й неперехідні дієслова. 4.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5]
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2; 9.3.5]
3	13	практичне	2	Теперішній час дієслів 1.Теперішній неозначений, теперішній тривалий час. 2.Теперішній перфектний тривалий час. Прислівники- індикатори теперішніх часових форм. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]
3		самостійна робота	2	Повнозначні частини мови: дієслово 1.Типи дієслів. 2.Граматичні категорії дієслів.	[10.13]
3	14	практичне	2	Минулий час дієслів 1.Минулий неозначений, минулий тривалий час. 2.Особливості вживання минулого неозначеного й минулого тривалого часових форм. Прислівники- індикатори минулих часових форм. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]
3	15	практичне	2	Форми тривалого часу 1.Правила використання теперішнього тривалого часу і його маркери. 2. Правила використання минулого тривалого часу і його маркери 3.Виконання вправ.	[9.3.5]
3		самостійна робота	2	Значення структури Used to – Was going to	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]

				1.Вивчення правил. 2.Виконання вправ.	
3	16	практичне	2	Перфектні часові форми 1.Теперішній перфектний і минулий перфектний час. 2.Минулий перфектний тривалий час. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]
	17	практичне	2	Минулий неозначений і теперішній перфектний часові форми 1.Особливості використання Past Simple і Present Perfect. 2.Правила вживання used to, would. 3.Виконання вправ.	[9.3.5]
3		самостійна робота	2	Допоміжні дієслова 1.Допоміжні дієслова Be, have. 2.Модальні дієслова.	[10.13]
3		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]
3	18	практичне	2	Майбутній час 1.Майбутній неозначений і майбутній тривалий час. 2.Маркери майбутнього часу. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.7]
3	19	практичне	2	Особливості Future Perfect Continuous і Future in the Past 1.Майбутній доконано-тривалий час. Особливості використання. 2.Особливості використання Future in the Past. 3.Виконання вправ.	[9.3.5]
3	20	практичне	2	Вираження майбутнього засобами інших часових форм 1.Вираження майбутнього засобами теперішнього неозначеного й теперішнього тривалого часу. 2.Вираження майбутнього засобами конструкцій Going to, be to, be about to.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]
3		самостійна робота	2	Види інфінітивів 1.Вивчення правил.	[9.2.2; 9.3.4; 9.3.5]

				2.Виконання вправ.	
3	21	практичне	2	Безособові форми дієслова. Інфінітив 1.Форми інфінітиву. 2.Правила використання інфінітиву. 3. Виконання вправ.	[9.3.5]
3	22	практичне	2	Герундій 1.Форми герундія. 2.Правила використання герундія. 3.Виконання вправ.	[9.3.5]
		самостійна робота	2	Відмінності вживання інфінітиву й герундія 1.Вивчення правил. 2. Виконання вправ.	[9.3.5]
II семестр					
3	23	практичне	2	Дієприкметник 1.Дієприкметник теперішнього часу, правила використання. 2.Дієприкметник минулого часу, правила використання. 3.Виконання вправ.	[9.3.5]
3	24	практичне	2	Пасивний стан дієслів 1.Особливості утворення пасивного стану дієслів. 2. Особливості використання пасивного стану дієслів. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 10.12]
	25	практичне	2	Форми пасивного стану дієслів 1.Пасивний стан модальних дієслів Modal Verbs Passive. 2.Конструкції Get dressed, make somebody do, be made to do. 3.Виконання вправ.	[9.2.2; 9.3.5; 10.12]
3	26	лекція	2	Проблема виділення частин мови в лінгвістиці 1.Особливості самостійних та службових частин мови. 2.Характеристика самостійних частин мови. 3.Функції службових частин в реченні. 4. Перехідність частин мови. Конверсія.	[9.2.1]

3		самостійна робота	2	Службові частини мови: артикль та сполучник 1.Артикль в англійській мові. 2. Сполучник в англійській мові.	[10.4]
3	27	лекція	2	Порівняльна характеристика граматичних категорій іменника і прикметника в англійській та українській мовах 1.Класифікація іменників в англійській та українській мовах. 2.Граматичні категорії іменника в англійській та українській мовах. 3. Класифікація і граматичні категорії прикметника	[9.2.1]
3	28	лекція	2	Дієслово. Безособові форми дієслів. Порівняльна характеристика граматичних категорій дієслова в англійській та українській мовах 1. Типологія дієслів в англійській та українській мовах. Фразові дієслова. 2. Граматичні категорії дієслів. 3. Загальна характеристика безособових форм дієслів.	[9.2.1; 10.18]
3		самостійна робота	2	Безособові дієслова 1. Безособові форми дієслова та їх граматичні категорії. 2.Форми інфінітиву і герундію, дієприкметника в реченні.	[9.3.4;10.11]
3		самостійна робота	2	Прислівник 1.Граматичне значення прислівника. 2.Ступені порівняння прислівників	[9.3.4; 9.3.7; 10.3]
4			66	Синтаксис	
4	1	практичне	2	Речення 1.Поняття речення. 2.Порядок слів у реченні. 3.Виконання вправ	[9.2.3; 9.3.4; 9.3.7; 10.19]
4	2	практичне	2	Типи речень 1.Класифікація речень за метою висловлювання. 2.Особливості утворення різних типів речень. 3.Виконання вправ.	[9.2.1; 9.3.4; 9.3.7]

4		самостійна робота	2	Узгодження часових форм 1.Пряма і непряма мова. 2.Правила вживання Say, tell.	[10.7; 9.3.7]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.5]
4	3	практичне	2	Структура речень 1.Класифікація речень за структурою. 2.Особливості складносурядних та складнопідрядних речень. 3.Виконання вправ.	[9.2.3]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.5]
4		самостійна робота	2	Непряма мова 1.Правила заміни прислівників прямої мови на відповідні прислівники непрямої мови. 2.Трансформація питальних речень у непряму мову.	[10.7; 9.3.4; 9.3.7]
4	4	практичне	2	Умовний спосіб (Subjunctive Mood) 1.Умовний спосіб теперішнього часу (Present Subjunctive) 2.Умовний спосіб минулого часу (Past Subjunctive) 3.Виконання вправ	[9.2.3; 10.17]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.5]
4	5	практичне	2	Використання Subjunctive Mood 1.Форми Subjunctive Mood 1 і Subjunctive Mood 2.Типові сполучники у Subjunctive Mood (Though, although, however, no matter, etc.). 3.Виконання вправ	[9.2.3]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.3; 9.3.5]
4		самостійна робота	2	Модальні дієслова у непрякій мові 1.Правила заміни модальних дієслів у непрякій мові. 2.Ввідні дієслова непрямої мови (agree, offer, promise, refuse, advise, ask, command, admit, etc.)	[9.3.5; 10.7]
4	6	практичне	2	Умовні речення (0-I типу)	[9.2.3; 9.3.4;]

				1. Умовні речення нульового типу. 2. Умовні речення I-го типу. 3. Виконання вправ.	
4		самостійна робота	2	Правила пунктуації в умовних реченнях 1. Кома в умовних реченнях. 2. Умовні речення з If й unless.	[10.6]
4	7	практичне	2	Умовні речення (II-III типу) 1. Умовні речення II типу. 2. Умовні речення III типу. 3. Виконання вправ.	[9.2.3]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.5]
4		самостійна робота	2	Умовні речення змішаного типу 1. Особливості часових форм в умовних реченнях змішаного типу I. 2. Особливості часових форм в умовних реченнях змішаного типу II	[10.6]
4	8	практичне	2	Вираження модальності 1. Типи модальних дієслів та їхні значення. 2. Еквіваленти модальних дієслів. 3. Виконання вправ.	[9.2.3]
4		самостійна робота	2	Умовні речення (спонукальний спосіб) 1. Структура умовних речень спонукального способу. 2. Правила вживання модальних дієслів в умовних реченнях.	[10.6]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.5]
4	9	практичне	2	Особливі значення модальних дієслів 1. Вираження ймовірності, достовірності, можливості. 2. Вираження умовної ймовірності, можливості. 3. Виконання вправ.	[9.2.3]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.3.4; 9.3.5]
4		самостійна робота	2	Типи словосполучень	[9.2.1]

				1. Комбінаторність іменників та дієслів, іменників і прикметників. 2. Вставні конструкції.	
4	10	практичне	2	Речення 1. Основні ознаки речення. 2. Типи речень за метою висловлювання. 3. Порівняльна характеристика структур англійського й українського речень. 4. Виконання вправ.	[9.2.1; 10.5]
4	11	практичне	2	Структура речення 1. Класифікація речень за структурою. 2. Структура простого речення. 3. Структура складних речень. 4. Виконання вправ.	[9.2.1; 9.3.7]
4		самостійна робота	2	Синтаксичний зв'язок слів у реченні 1. Узгодження членів речення. 2. Узгодження підмета та присудка.	[10.14]
4	12	практичне	2	Типи речень та їх структура в англійській та українській мовах 1. Класифікація речень. 2. Структура простого речення. 3. Складносурядні речення. Аналіз речень. 4. Складнопідрядні речення. Аналіз речень.	[9.2.1; 9.3.1; 10.14]
4		індивідуальне завдання	2	Виконання вправ	[9.2.3]
4	13	лекція	2	Узгодження членів речення 1. Головні члени речення. 2. Узгодження підмету та присудку. 3. Порядок слів у реченні.	[9.2.1; 9.3.6]
4	14	лекція	2	Другорядні члени речення 1. Прямий та непрямий додаток. 2. Означення та засоби його вираження. 3. Види обставин.	[9.2.1; 9.3.6]
4		самостійна робота	2	Способи вираження додатку й означення 1. Прямий та непрямий додаток. 2. Означення та засоби його вираження.	[10.16]

4	15	семінар	2	Головні і другорядні члени речення 1.Способи вираження підмету та присудку. 2.Прямий та непрямий додаток. 3.Означення та засоби його вираження. 4.Види обставин	[9.2.1;9.3.1; 9.3.6; 10.16]
4	Контрольна робота		2	1.Виконання тесту 2.Структурний аналіз речень.	[9.3.7]
Екзамен			6		
Разом за семестр			180		
Усього за рік			180		

ЛІТЕРАТУРА

9.1. Нормативно-правові акти

9.1.1. Постанова КМУ від 27 січня 2010 р. N 55 Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею

9.2. Базова

9.2.1. Карпушина М. Г., Гапонова В. М., Шумило І. І. Порівняльна граматики англійської та української мов для курсантів і студентів спеціальності 035 «Філологія» : тексти лекцій /Укл.: М.Г. Карпушина, В.М. Гапонова, І.І. Шумило. – Хмельницький: НАДПСУ, 2019. – 150 с.

9.2.2. Черноватий Л.М., Карабан В.І., інш. Практична граматики англійської мови з вправами : посібник для курсантів ВЗО. Том 1. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 276 с.

9.2.3. Черноватий Л.М., Карабан В.І., інш. Практична граматики англійської мови з вправами : посібник для курсантів ВЗО. Том 2. – Вінниця : Нова книга, 2006. – 284 с.

9.3. Допоміжна

9.3.1.Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2003.-464 с.

9.3.2.Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. - К.: Видавничий центр "Академія", 2001. - 368 с. (Альма-матер)

- 9.3.3.Левицький А.Е. Порівняльна граматики англійської та української мов: Підручник.- К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008.- 264 с.
- 9.3.4.Eastwood J. Oxford Practice Grammar. Intermediate. OUP, 2011. – 439 p.
- 9.3.5.Evans V. New Round-Up 5: student's book // Virginia Evans. Pearson Education Lmtd.: Longman, 2012. – 208p.
- 9.3.6.Karamysheva I. Contractive Grammar of English and Ukrainian Languages // Iryna Karamysheva. Vinnytsia. Nova Knyha Publishers, 2012.-320 p.
- 9.3.7.Yule G. Oxford Practice Grammar. Advanced. // George Yule. OUP, 2011. – 280 p.

X. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ (ІНТРАНЕТІ)

- 10.1. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua>
- 10.2. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/adjectives>
- 10.3. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/adverbs>
- 10.4. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/article>
- 10.5. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/compound-and-complex-sentences>
- 10.6. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/conditionals>
- 10.7. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/indirect-speech>
- 10.8. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/interjections>
- 10.9. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/nouns>
- 10.10. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/numerals>
- 10.11. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/participle>
- 10.12. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/passive-voice>
- 10.13. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/phrasal-verbs>
- 10.14. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/principal-parts-of-the-sentence>
- 10.15. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/pronouns>
- 10.16. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/secondary-parts-of-the-sentence>
- 10.17. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/subjunctive-mood>
- 10.18. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/verbs>
- 10.19. GrammarWay режим доступу: <https://grammarway.com/ua/word-order>
- 10.20. Бібліотека НАДПСУ. Режим доступу : lib.nadpsu.edu.ua

10.21.Модульне середовище НА ДПСУ – <http://10.241.24.9/moodle/course/view.php?id=367>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького

<https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/01/polozh-otsinka-2020-12.01.-.pdf>.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>.

Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Словесні методи	
МН 1.1	Ситуативне мовлення
МН 1.2	Розповідь
МН 1.3	Пояснення
МН 1.4	Бесіда
МН 1.5	Дискусія
МН 1.6	Диспут
МН 1.7	Проекти
2. Наочні методи	
МН 2.1	Демонстрація
МН 2.2	Ілюстрація
МН 2.3	Спостереження
3. Практичні методи	
МН 3.1	Рольова гра
МН 3.2	Практична робота з перекладу
МН 3.3	Вправи на підстановку
МН 3.4	Творчі вправи
МН 3.5	Усні вправи
МН 3.6	Фонетичні вправи
МН 3.7	Граматичні вправи
МН 3.8	Лексичні вправи
МН 3.9	Групові вправи
4. Методи самостійного та індивідуального навчання	
МН 4.1	Рецептивний
МН 4.2	Репродуктивний
МН 4.3	Евристичний
МН 4.4	Дослідницький

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Квіз
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування усного мовлення
МК 2.5	Письмовий переклад тексту
МК 2.6	Лексико-граматичний тест
МК 2.7	Захист індивідуальних завдань
МК 2.8	Реферат
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний